

Svindalen

De fleste kommuner i vårt land har utkantstrøk hvor det stadig tynnes med folk og enkelte er helt forlatt. Andebu kommune må også dele skjebne med dem. Jeg sikter nå til Svindalen som er en liten grend for seg selv, og en urgammel boplass.

Det framgår av en folketelling i 1865 at det da bodde 35 mennesker i Svindalen og Snappen, og jeg har brakt i erfaring at det var også noen ute og tjente slik at tallet blir adskillig høyere.

Nå er det ingen fastboende i Svindalen og Snappen og de fleste hus er jevnet med jorden. På flere gamle tomter er det ikke engang murene tilbake.

Svindalen

er en vakker grend som ligger helt for seg selv, omkranset av åser på tre sider med åpning mot syd. Likevel hadde de elendig utvei. En kunne, nesten ikke kalle det skikkelig vei fram til Snappen, og veien over Nommeskogen var heller ikke ferdig før rundt 1900.

Jeg kan savidt huske en gang vi skulle på besøk til Heia, at mor trillet barnevognen gjennom myrpytter, lyng og svaberg over Nommeskogen.

Det er først i de senere år at Odd Gallis, Stenseth og Treschow i fellesskap har laget bilvei til Svindalen. De hadde alle tre skogsprodukter som skulle ut denne veien.

opprinnelig

skal det ha ligget seks gårder i Svindalen. Det fortelles at det i eldgammel tid også skal ha ligget en gård ved Dammyr.

Gården Svartaa ble utskilt fra Svindalen på et tidlig tidspunkt. Langemyr ble utskilt fra Svindalen i 1849.

Det er flere fra Sandefjord som hadde gård der oppe, men de bodde ikke på stedet. Det kan nevnes blant annet Henrik Testman, skipsreder Markus Stenseth og bankkasserer Arne Knudsen. Men det var bare Stenseth som beholdt eiendommen Langemyr. Skogen, omlag 700 dekar, var den som en gang hadde tilhørt Kristoffer og Berte. Lars solgte skogen fra gården til Peder Isaksen Bakke, men den kom nå inntil igjen, unntatt det skogstykket som ligger vest for Langemyr og som grenser ned mot innmarken i Svindalen. Dette stykket har kommet i Treschows eie.

Eiendommen er forlengst overdratt til Sønnen Rolf som bor på Skarsholt i Andebu og som også har gård der.

Det er ikke godt å kjenne Langmyr igjen idag. Rolf har tilplantet all innmark, og satt opp en solid skogsstue av tømmer.

Det var et passelig areal

med og jord i Svindalen, og store skogsvidder. Det er mange som har undret seg over at så mange mennesker kunne ernære seg i en slik liten grend, men det var aldri nød der oppe, om det somme tider kunne skorte på kontante skillinger. Nei, dertil hadde de for meget jord og skog og dessuten andre reserver så som: rikelig med beite til dyrene, svære bærlender, masse med småvilt i skogen, en rik fiskebekk gjennom dalen, og et godt fiskevann, «Ulevannet», foruten elven Svartaa. De fanget sa mye fisk at de saltet for vinteren. Alt dette var et kjærkommet tilskudd til husholdningen. Denne grenden ikke sammenliknes med mange små bortgjemte grender hvor det virkelig var trangt om føden. Vi har mange rystende eksempler på det. Det gikk til og med så langt at de gjorde auksjoner både på yngre og eldre over dem som skulle settes bort. Det var bare den himmelvide forskjell at de som bød minst fikk

tilslaget.

Tosten Tostensen

I første fjerdepart av 1800-tallet kom Tosten Tostensen med familie, kjøpte gård i Svindalen og slo seg ned der for godt. Han var fra Tinn i Telemark. Fra den familien stammer det mange fjerne slektninger i by og bygd.

Jeg skriver om denne grend for at det kan oppbevares som et kulturminne i historien, og for fjerne slektninger som har interesse av å kaste et blikk bakover til sitt opphav. Likeledes om det miljø og de forhold og livsvaner, og det kav og slit for tilværelsen som ble utført av disse staute arbeidets adelskvinner og menn.

Det blir også trukket fram de personer som satte spor etter seg i siste halvdel av 1800-tallet til et stykke opp i 1900, og gjengir dem med sitt rettmessige navn. Det blir såvisst ingen romantikk, det blir vel nærmest en dokumentarisk skildring.

I denne beretning .er det ikke tatt med gårdshistorie, makeskifter og byttehandler av jord og skog utenom det aller nødvendigste for helhetsinntrykkets skyld. Gårdshistorien som sådan er forlengst oversendt dr. philos Arne Gallis som skriver den nye Andebu-boka.

Det gjenstar å nevne noe om skoleforholdene der oppe, noe som er tatt med seinere. Andre opplysninger har jeg fra tilfeldige sparsomme beretninger og ved å granske gamle papirer. Men det aller meste har jeg fra egne notater og hukommelse. Jeg kjente dem jo alle sa nær som en 3-4 stykker fra Tosten Tostensens tid.

Johan Larsen

som var ugift, kjøpte den vestre gården i Svindalen, helt oppe ved skogkanten i vest, av Ole Holt i 1894. Johan Larsen var fra Nommesetra og bror til Anton Larsen. Der i hjemmet tjente ei jente som het Grete. Hun ble med Johan til Svindalen og tjente hos ham så lenge han levde.

Johan var en godlynt og snill mann og hadde såvisst ingen uvenner. Han var liten av vekst, hadde et friskt, rødmusset ansikt, var hjulbent og hadde meget korte ben. Ellers var han godt bygd. Det hørtes ut som om han var godt fornøyd med sin legemsbygning for han brukte å si: «De hjulbente og sidrompa karene er de beste». Eiendommen var pen og god og han drev garden sin bra. Det var adskillig dekar med samlet innmark og omlag 800 dekar med skog.

Han kjørte ikke tømmer til byen slik Marte og Berte (omtale seinere) gjorde, men han hadde en brun hest som var så feit at det skinte lang vei av den. Johan var rene staskaren når han kom kjørende og skulle til butikken på Hvitstein for å handle. Han hadde da med seg et stort smørspann, og smøret hans var etterspurt for det var ekstra godt. Han hadde 4-5 kuer og ungdyr på fjøset, og ikke å forglemme hesten som døde av alderdomssvakhet langt opp i 30-tallet.

Johan lot bygge en sidebygning for sin husholderske, Grete. Begge disse bygningene er nå restaurert, mens uthuset er råtnet ned.

Johan Solgte

gården til Kristian Gallis og Anton Bjørndal 1914. Etter hvert gled hele Svindalen over på deres hender untatt det areal som Treschow hadde ervervet seg, og Langemyr med 7-800 mål skog som skipsreder Stenseth kjøpte og som nå eies av sønnen Rolf som bor på Skarsholt i Andebu.

Eierne satte opp en sag nede på sletta og denne samt tre beboelseshus er de bygninger som nå står igjen i Svindalen.

Både Kristian Gallis og Anton Bjørndal døde i 1939, og etterlot seg tre arvinger: Arne, Odd og Merete. Odd som således var medarving i søskenflokket, kjøpte Svindalen. Det huset som Johan Larsen satte opp for Grete kom etter flere handler over i Hans og Martin Setras eie. Det var visstnok leietomt. Det var meningen at det skulle flyttes, og de fikk tomt av Treschow nede ved Enden (Nomme), men syntes det ble for dyrt. De bodde der en tid inntil Martin døde. Da flyttet Hans fram til Snappetua og bodde der en kort tid inntil folk en morgen fant ham død liggende ved siden av sengen. Nå har Martin Tangen, Rørkoll restaurert huset og benytter det til hytte.

Berte og Kristoffer

De var barn av Børre Larsen og kone, Karen A Christophersdatter som bodde på Tveitan. Det var dessuten tre søsken til: Lars, Karen og Inger Olea.

Etter at Berte og Kristoffer hver for seg hadde hatt hjemmegården en ganske kort tid, kjøpte Kristoffer gård i Svindalen i 1887, Berte kom også til å flytte dit opp senere, Nå kom Berte og Kristoffer til å bli boende her til de ble så gamle at de ikke klarte seg selv lenger.

I sin ungdom og manndomsalder nedla de sitt harde slit og kav for tilværelsen, og det ble tunge tider, Blant annet fordi det spilte inn uforutsatte ting med Kristoffer som gjorde at alt arbeide ble lagt over på Berte.

Kristoffer

var i sin ungdom en spenstig og vakker kar, og det ble sagt at han var den peneste gutt som gikk inn i Kodal kirke. Man han fikk en ublid skjebne,

Jens Hansen Heia fortalte at de var sammen på Kongsbergmarken, Der var det en som skulle kjøpe hest og han tilkalte Kristoffer som var kjent som den "beste hesteskjønner i vid omkrets", Han påpekte feilene ved hesten, og eieren som bød den fram ble sa sint at han slo til Kristoffer i ansiktet med en flaske, med den følge at det ene øyet måtte fjernes,

En ulykke kommer sjelden alene, Kristoffer forfrøs begge beina så de måtte kappes i fotbladet, og siden gikk han med spesialsydd støvler. Og som om ikke det var nok, stakk han en skarp kvist inn idet andre øyet så også det måtte fjernes.

Men han tok det med en beundringsverdig fatning, og var fremdeles like blid og hyggelig, Når en mister en sans, blir de andre sansene skarpere og i hjemlige omgivelser klarte han seg godt. Med to staver stabbet han den 7½ km lange veien mange ganger, til butikken på Hvitstein for å handle. Det var heldigvis ingen biltrafikk den gangen,

Berte

var bredbygget og kraftig, robust og sterk som få og ualminnelig flink i sitt arbeide, Hun hadde bestemte ansiktstrekk, og så lenge hun levde hadde hun en perlerad med ufeilbare, skinnende hvite tenner, Det hadde ikke vært mye stomatol innom der nei! De hadde hest og flere dyr på fjøset. Husene var gamle og dårlige. Etter at de hadde reist ble det bygd nye hus på plassen.

Utenom annet arbeide drev Berte i skogen, Det var mye skog til gården, men det var den hake ved den at den var så dårlig betalt. Berte ruvet godt når hun i sine vadmelsklær og lange pløsestøvler som rakk godt og vel over knærne, og med øksen i armkroken ruslet til skogs, Hun fikk mange gode råd av Marte når det gjaldt skogsarbeidet. Hun fulgte da i store trekk hennes driftsmåte bade når det gjaldt framdrift, lunning og de problematiske veiene, ja til og med den varme hvetekaken på brystet når hun langt utpå kvelden kjørte hjem fra byen i nattekulden, Alt dette er det skrevet om i Martes historie som følger.

Berte og Marte

drev sammen i noen få år, men så takket Marte av etter hvert, alderdommen begynte å gjøre seg gjeldende, Berte drev til langt opp i 1900-tallet.

En dag reiste Berte til byen med et tømmerlass, de hadde bestandig et lass å slite med når de skulle til byen, de kjørte aldri «tomreipes». Da hun kom til Haukerød falt plutselig det ene bakhjulet av, akselen skar seg ned i grusen og lasset ble liggende på skrå midt i veien, Hun hadde mistet luntestikken i akselen som holder hjulet på plass. Men heldigvis hadde hun Liverødsmeden like om hjørnet, Det kom springende en tre fire tenåringer bort til henne og hun fikk dem til å passe hesten mens hun stakk ned til smeden og fikk ny luntestikke,

-Nå tar dikkan og løfter opp lasset, sa Berte, mens jeg setter på hjulet. Guttene tok i, men lasset rugget seg ikke, -Pass dikkan guttær nå skal jeg løfte lasset mens dikkan setter på hjulet. Berte presset sin brede rygg mot lasset, tok et godt tak med begge hender under og opp måtte det.

Det hendte iblant at hun tok med Kristoffer til byen, han satt da på lasset. Hun satte ham av hos kjøpmann Anton Børresen som drev kolonialforetning i Nybyen. Han hadde også bondestall. Når Bertle haddde lesset av lasset kom hun opp igjen dit, satte inn hesten og handlet. I mellomtiden hadde Anton og Kristoffer pratet om gammelt og nytt. De hadde vært ungdomskamerater og festet sammen, Kristoffer ville gjerne friske opp gamle minner, men Anton hadde nå blitt religiøs og fremhevet at det ble nok adskillig turing den gangen, -Å ja, å ja, sa Kristoffer, -men du var nå møte edru au du Børresen: Anton måtte dra på smilebandet.

Berte og Kristoffer

En omflakkende fotograf reiste rundt og intervjuet og fotograferte bønder på avsidesliggende steder. Han kom da også på våre kanter, og skulle opp til Svindalen. Han fikk med seg kameraten min, urmaker Peder Tveitan, som kjentmann. Han fortalte historien og han skrønte aldri. Et er sikkert, besøket falt ikke videre heldig ut.

De plasserte Berte på en stol ute på gårdsrommet. Berte hadde tatt på seg det beste hun hadde for anledningen, blant annet hadde hun et vakkert, rosete hodetørkle som hun en gang hadde fått i «bursdagsgave» av sin datter som bodde i Kvelde.

- Det er svært så fin De skal være i dag da, sa fotografen. Da brast det for Berte som i forveien ikke hadde vært særlig begeistret for foretagendet.

. Hun hugg tak i stolen med begge hender, vred seg halvveis opp i stolen og utbrøt med sammenbitte tenner: - Jeg drider i deg, jeg har sliti for det jeg har og det skjeller ingen.

Berte brukte å snakke med sammenbitte tenner når hun var arg i hu. Det ble dessverre intet fotografi av Berte.

Så kom det ensvær snøvinter,

jeg tror det var i 1928, med streng kulde. Til Svindalen fantes det ikke vei og snøen lå mellom en og to meter og gamlingene hadde dratt svært på åra nå. Kristoffer var flytt til Karen og Martin Nomme. Berte og Karen var nå aldeles innesperret.

Så falt det seg slik at Martin Nomme kjørte i Treschowskogen denne vinteren. Da han kom opp den lille kneiken ved Snappebrua fikk han se noe mørkt et stykke nord i veien som går til Svindalen. Han trodde først det var et dyr, og kjørte forbi. Han kom ikke langt før han tenkte over at kanskje det var et menneske. Han bandt hesten og gikk tilbake, og vasset seg fram til stedet. Der lå Berte. Hun levde, men var aldeles avkreftet og kunne ikke snakke. Han fikk henne fram til veien, hentet hesten og kjørte henne til Nomme så fort han kunne. Har. var redd hun hadde forfrosset seg, men det var

heldigvis ikke så. Da hun fikk varmet seg og fikk varm kaffi i livet, kviknet hun til og fortalte at Karen og ei ku var tilbake i Svindalen.

Martin reiste bort til Mathias Nomme som hadde to hester. Det kom flere til og det ble et helt mannskap da de reiste oppover. De arbeidet hele dagen til langt på natt. Da hadde de fått såpass vei at det fikk fraktet Karen fram. Kua matte de slakte på stedet.

Berte flyttet etter dette til sin datter på Gjønnes i Kvelde. Karen flyttet til et hus som stod ledig i Øvre Holmene.

Hans Edvard Thorsen

Hans Edvard var ungkar og altnuligmann, og en original. Ordet original blir ofte misforstått av alminnelige mennesker. En kan ha hørt uttalelser som: Han eller hun er original, og må fattes noe, kan ikke være riktig klok. Klokskapen hos vedkommende kan ofte være lagt i andre tankebaner, det er gåten med et originalt sinn og som vi alminnelige mennesker kan lære meget av.

Hans Edvard var liten av vekst, men sterkt bygget og spenstig. Han hadde kvikke blå øyne og var rett som et lys.

Etter et variert liv kjøpte han gård i Svindalen av Samuel Olsen, Gjerstad, i 1904. Han bodde der så lenge han levde, men eide ikke gården de siste 8-9 ara.

Husene, som var gamle og skrøplige, lå nede ved bekken på østsiden. Da det var gått noen år satte svigersønnen til Marte, Terje Bakke, opp en ny hovedbygning der, men den ble aldri ferdig ettersom det manglet gulv i stuen. Det var vel meningen at Marte skulle flytte inn der, men av en eller annen grunn ble ikke det noe av. Det ble Hans Edvard som kom til å bo der. Men han hadde stadig det gamle uthuset. Da Hans var død ble hovedbygningen solgt og det finnes ikke engang murrester igjen. Det gamle uthuset ble også revet. men noe av låvebrufoten står tilbake.

Hans Edvard hadde hest, et par kuer og ungdyr. Han fikk ikke drevet garden som han skulle, og når det led ut på vinteren raket han stadig opp for høy.

Jeg kunne våkne

i grålysningen om morgenen og høre han kom kjørende med fôrlasset som han hadde kjøpt i østre Kodal eller i Andebu. Det var sa lett kjennelig for han brukte et slåmaskinhjul som erstatning for det ene bakhjulet. I tælet og humpete grusvei klang det som musikk mellom åsene. Når det var riktig store snøvintre og hesten ikke greide å dra lasset hjem måtte han lesse av ved Snappen. Han måtte da dra (med en skikjelke han hadde laget) den lange veien gjennom svære snøskavler. Dette er bevis på hvordan Hans slet for å skaffe mat til dyrene sine.

Da han ikke hadde hest mer ble det stadig et blodslit med skikjelken eller tohjulskjerren. Men for Hans Edvard var dyrene hans liv. Han var snill og god mot dem og visste ikke hva godt han kunne gjøre for dem. Han spilte munnspeil for dem, da steg de i melken, sa han. En gang fikk et medlem i dyrevernnemnda i oppdrag og gå opp og se etter om dyrene frøs eller var i dårlig hold. Det var jo det eldgamle uthuset som ble brukt. Han kom tilbake med den rapport om at dyrene var i godt hold og at fjøset var varmt for Hans hadde stadig vært i farten og stoppet med filler og tetningsstoff.

Nei, da var det nok

verre med å få avsetning på smøret. Da han begynte å dra på åra tok han det ikke sa nøye med hygien og samlet altfor lenge på fløten slik at smøret ble harskt. Men kjøpmann Harald Gallis på Hvitstein tok imot det og sa i en godmodig tone: - Det kan vel brukes til noe,

Han var også litt av en oppfinner, Hans Edvard, Han fant opp mange småting som lettet arbeidet, for eksempel bandt han sammen tre river så det ble tre rivehoder ved siden av hverandre, Så festet han endene på skaftet sammen med et tau som han tok over akselen, og dermed filta (småsprang)

han ivei. Og når han kjente at det begynte å gå tyngre gjorde han et kast som en kåt fole, løftet rivene og den lille kammen lå der, Det var tynt vollhøy.

Når Hans var inne holdt han seg mest i kjøkkenet. Der laget han maten, der sov han og der drev han med sine hobbyarbeider. Han laget blant annet fine former av blikk og de var lette å selge.

Interiører

besto av et bord foran vinduet. foran bordet sto et slåmaskinstativ festet godt til gulvet og i setet hadde han løsnet skruen slik at den ble som en svingstol. Det var hans faste plass, Når en kom inn og han for eksempel satt og spiste var det med ryggen mot en, men vips var setet rundt. Så var det sengen som stod loddrett inntil veggen, festet i overkant omlag ½ meter fra taket. Når han skulle legge seg stilte han seg med ryggen mot sengen og med et sindig system av tauer og små taljer halte han opp fotenden så sengen ble liggende helt vannrett, surret fast og sovnet blidelig inn. Egen patent, og meget anvendelig, sa Hans. Dessuten er det meget varmere oppunder taket. Hans var snill og gjestfri

hadde han litt å gi bort sa gjorde han det. En gang jeg tittet innom sto han og stekte pannekaker som han smørte med symaskinolje. Gjestfri som han var matte jeg, til bords. Pannekaken var slett ikke verst den, det var jo en liten bismak av olje, men med en god kaffikopp ved siden gled det hele skikkelig ned.

Jeg spurte har, hvorfor han ikke hadde giftet seg. Svaret kom kjapt: - Det hender at ingenting er bedre enn noe. Han var bestandig rask i replikkene.

Han brukte en stålwire og slå seg på ryggen med. Det gjaldt å holde seg i trim for han skulle forbause verden med en høy alder, sa han, men det ble ikke så. Det var noen som oppdaget ham borte på jordet, der krabbet han på fire ben og kunne ikke komme opp. Han ble da brakt på sykehus, og der døde han straks etter i en alder av snaue 80 ar. Ikke lenge i forveien hadde han måttet selge besetningen og det tok hardt på ham å skille seg av med dyrene som han var sa glad i. Det var på grunn av gjeld for stråfor at dyrene ble solgt.

Men for han slo seg ned som gardbruker hadde han et meget variert liv. Som ganske ung var han flere år gårdsgutt hos lensmann Larsen i Andebu. Så syslet han en tid med forskjellige ting.

Han var den fødte skuespiller flink til å synge og litt av en akrobat. Han var en høflig og galant herremann, brukte stivt riksmål og talte aldri bygdedialekt.

Han slo seg sammen med en kar fra Hedrum og disse to reiste land og. strand rundt og framviste sketsjer. De var så langt opp som til Namsos.

Han likte ikke at noen berørte dette avsnitt av hans liv, men til meg fortalte han hele historien.

En gang skulle de opptre i Drammen og sketsjen skulle forestille «En levende krakk». De slo opp glorete plakater rundt hele byen. Forestillingen som hadde samlet et passelig stort publikum begynte med at Hans Edvard sto på fire ben midt på scenen og skulle forestille en levende krakk. Sa kom den andre i fullt firsprang og rendte til ham sa han føk rundt, opp i luften og falt ned nøyaktig i sin firbente stilling. Til å begynne med syntes publikum det var moro og klappet og lo, men da det samme gjentok seg ustanselig, stilnet det av i salen og tilslutt begynte de å pipe og skråle. Skuespillerne måtte trekke seg bak kulissene og forsvant ut bakveien. Men de hadde da fatt inn 123,50 kroner.

Men det stadig omflakkende liv

gjorde ham nervøs og han kom inn på en nerveklinikk i Oslo. Han hadde oppholdt seg der en ganske kort tid da han følte seg frisk igjen, men han slapp ikke. ut. Han fikk omsider, med vakt, lov til å besøke Nansen kontoret som han hadde bedt om. Han traff først en kontordame, hilte høflig og galant og spurte om det var mulig å treffe Nansen personlig. - Nei, dessverre, han er nok opptatt, men er det ikke noe jeg

kan hjelpe dem med? Nei, jeg må nok snakke med Nansen selv, da må jeg heller få, lov til å vente. Omsider kom han inn til ham, bukket dypt, sa hvem han var og i hvilket ærend han kom. At han hadde vært litt nervøs og var nå anbrakt på en nerveklinikk. Han følte seg frisk nå, men slapp ikke ut. -. Og nå spør jeg dem Nansen, De som har Norges skarpeste hode, om de kan hjelpe meg ut så jeg kan bli fri igjen? - Det er en grei sak, sa Nansen. - Du kan bare gå tilbake til klinikken og si at du føler deg helt frisk og vil forlate klinikken. - Har ikke Nansen bedre råd å gi så sier jeg takk for meg, og dermed bukket han høflig og gikk. Vel tilbake ønsket han stadig på hvorledes han skulle komme ut. Så fikk han en idé. Gjennom takluken kom han opp på taket. Da han så at en politimann betraktet ham fra gaten, begynte han å rette på taksten for å bortlede oppmerksomheten. Sa klatret han ned i takrennen til han nådde gaten. Han kom seg ut av byen og begynte å traske på hjemveien. Han gikk på veien om natten. og i skogsterreng om dagen. Etter flere dager kom han seg fram til sin onkel Lars som bodde i Langemyr. Der holdt han seg skjult i to år. Det ble aldri spurt etter ham fra myndighetens side, og han hadde da heller ikke gjort noe galt.

Marte

er fra Hvitsteingrenda, fra et sted som kaltes Klippa. Det lå ikke langt fra veien på heia mellom Hvitstein og Bjørndal.

Den søndre heia i motsetning til den nordre som gikk fra Tveitan og den gang over til Skorge. Hun er datter av Amund og Anne E. Christophersdatter. Hun var fra Telemark. De flyttet fra Klippa hvor det nå bare er noen murrester igjen, og satte opp et hus ved Bakkenotfossen i nærheten av Hvitsteindammen. Dette huset, «Fossen», er forlengst revet.

Marte skal i sin ungdom ha vært en blendende skjønnhet. Hun tjente som ung hos rike og fornemme familier og var blant annet en stund hos Treschow Fritzsche.

Hun ble gift med Mikael Kirkerud Bøen, Hvarnes, og begge var de født på 1830- tallet.

De kjøpte gård i Svindalen i 1864. Han fikk ødelagt seg på Gjerstadsagen og skar av seg den ene handen. Han døde ganske ung.

Marte satt igjen i uskiftet bo med fire uforsørgede barn og 14 spare bankveksler. Barna het Inger, som ble gift med Andreas Briskemyr, Mina som ble gift med Aksel Beckman (svensk), Olga gift med Anders Abrahamsen Ellefsrød og Andrine gift med Terje Bakke.

Inger, som var eldst hadde forlatt redet, men det var kommet en liten gutt til verden som het Mikael etter sin far. Han døde 5 år gammel. Dessuten oppfostret Marte ei jente som het Karine som senere .ble gift med Tusenljugaren.

Marte med barna og gjelden måtte greie seg som hun best kunne, men hun var ualminnelig flink til å arbeide og sto aldri fast. Hun arbeidet både i skog og mark utenom alt det andre. Hun hadde en hest, 2–3 kuer, ungdyr og sauer.

Hun klippet sauene, rensset ullen, karded, spant og bant. Veven hadde hun helt opp til 1904. Hun bandt blant annet noen enestående sjeldne votter. Garnet som hun brukte, spant og bandt hun av nautehår blandet med ull. Det var to fingre på dem, en til tommen og en til lillefingeren. Oppe på handbaken sydde hun ut en vakker rose i alle regnbuens farger og en utsydd, vakker overkant. De ble tykke og så varme at den strengeste kulde ikke gikk gjennom.

Som nye ble de brukt som stasvotter og var meget etterspurt. De var sterke og nesten uslitelige. Hun bandt ikke sa mange par for det var meget arbeide med dem. Hun spanderte et par på min bestefar Gullik Gjerstad og jeg tror også at en onkel av meg hadde et par, Jeg har prøvd og oppspore dem, men forgjeves.

En dag kom lensmann Anton Bjørndal over til Marte og spurte om hun kunne binde et par slike votter for ham. Joda, men det tar sin tid, var svaret, Da Anton kom igjen senere var vottene ferdig, - Ja, hva

skal du nå ha for det, da? - Det blir en krone, sa hun. - Nei, det får da være måte med alt, sa Anton, - her har du ti kroner, det er du ærlig verdt.

Marte hadde mange

gjøremål og hadde også skogen å ty til når hun skulle tjene noen kroner ekstra. Hun ble etter hvert skogsvant bade med hugst og kjøring, Hun hadde middels bygning, nærmest spedbygget, med god helse og hun var kraftig og sterk noe som kom vel med når hun skulle ta med de mange tunge løft som skogsarbeidet fører med seg.

Hun hadde et passelig stort skogsareal med pen og god skog. Merkelig nok lå den på motsatt side av dalen hvor Marte bodde, mens Berte og Kristoffer hadde skogen på den siden hvor Marte bodde. Marte hugg selv sine lass og kjørte dem fram. Det ble mest tømmer og kullskarp og props.

Men så var det den

problematiske utveien da, for viderekjøring av tømmer og props. Hun kunne velge mellom to utveier, men de var omtrent like tunge og bratte.

Hun kunne kjøre opp den lange og bratte Svindalkleiva, men da måtte hun kjøre lassene fram til foten av kleiva og lagre dem der for siden gjøre en to-tre kippevendinger fram til Snappen. Det hendte at myrene var tilfrosset, men de var sjelden farbare. Det bør bemerkes at det ikke var noen rotevei over Nommeskogen den gang. Den ble først ferdig rundt 1900, hvor Anton Olsen Svartoa var formann. Veien sørfra til Gjerstad var heller ikke ferdig for 1887.

Marte måtte da

gjøre det på den måten at når hun kom til Tveitan måtte hun kjøre over Tveitanheia opp de mange motbakkene til hun nådde toppen av heia under Vardås. Derfra til Bjørdal hvor veien gikk sørover langs skogkanten fram til Trollsås.

Den andre veien gikk opp i en kleiv på østre side, passerte Langemyr, opp de bratte bakkene og fram til Slettingdalen hvor det også måtte kjøpes. Som det går fram tok det fire dager for lasset var i byen og oppgjøret var om lag 3 kroner.

Så fikk Marte forbindelse med båtbyggeriet eller Verven ved Lahellefjorden utenfor Sandefjord hvor hun fikk leveranse av trenagler. De var godt betalt, men det var meget arbeide a hugge dem til. Det hendte iblant at hun fant trær som var skikket til ”knær”. Det var en etterspurt vare og meget godt betalt av alle båtbyggerier. De måtte være selvgrodde og man fant dem helst på bergknabber hvor det var furu, selv om det også kunne være gran. Roten burde være opp mot treets tykkelse og litt i skrå vinkel ut fra stammen, og den burde være synlig. Her måtte det rothugges, hvilket gikk hardt ut over redskapen. Hun samlet dem sammen etter hvert, og det gikk lang tid for hun fikk samlet til et bylass. Hun lette ikke etter dem, det var bare tilfeldig når hun kom over en slik rot. At det var dyre varer kan jeg gi et eksempel på: Da jeg var guttunge kan jeg huske at far hadde samlet sammen et slikt lass og det fikk han 60 kroner for, og det var nok til å betale terminen i Hypoteken. Et alminnelig proplass var jo betalt med tre kroner den gangen.

I 70-åra hadde skogen et oppsving da det i denne tid ble eksportert adskillig trelast til utlandet, sa Marte var heldig med det.

Når Marie hadde tilbakelagt

den lange og møysommelige vel med lasset til byen og fikk lesset av, satte hun inn hesten på stallen og

foret den. (Det var mange bondestaller i byen den gang). Etter å ha fått seg mat selv, og handlet litt var mørket falt på for lenge siden. Så måtte de hvile litt, hesten måtte jo også ha en hvil. Så var det å ta til på den lange hjemveien som var om lag 25 km fra Sandefjord og enda 5 km til fra Lahelle.

Når det var vinterføre og sprakende kaldt gikk hun innom en baker og kjøpte en nybakt, varm hvetekake og la inn på brystet. Den holdt varmen i kroppen helt til hun kom hjem. Vel hjemme hørte hun støy og raut fra fjøset, dyrene ventet på henne. Om dagen hadde en av naboene stelt dem. Så var det å melke og stulle og stelle til hun var ferdig der.

Endelig fikk Marte tid til å koke seg en god kopp kaffi, hvis hun ikke var for trøtt da.

Hesten til Marte

het «Filla». Den burde hatt et hederligere navn for det var den flinkeste hest i omegnen. Men den hadde nok fått det navnet som liten suger.

Hun drev også gårdsbruket bra. For det meste pløyet hun og sådde selv, men naboene hjalp også til i onnene. Det var godt naboskap i Svindalen, men hendte det en sjelden gang at de kranglet litt og en utenforstående blandet seg inn, fikk de reisepass. Da var de 100 % enige.

Om hesten tresket de med stav. Det sterkeste bindeleddet mellom den lange og korte stav var sleskind. De kastet med handskovl på låvegulvet mot en vegg eller forhøyning og det tyngste kornet gikk lengst og havnet mot veggen nederst og

ble samlet opp til såkorn. Det la flere kverner langs Svartoelven og det forekom også møller, slik at det ikke var vanskeligheter med å få malt. Det skal forresten forundre meg om ikke de i gamle dager også hadde en liten kvern i fossen borte i bekken, noe Mina Bakke (se seinere) også bekrefter.

Marte hadde dobbel bebyggelse på sin eiendom, men bodde i den to etasjers bygningen som lå nede ved bekken på østsiden. Så satte svigersønnen til Marte, Terje Bakke, opp en ny liten bygning som forresten aldri ble ferdig, det ble ikke lagt gulv i stuen. Det var vel meningen at Marte skulle ha flyttet inn der for de gamle husene var meget skrøpelige, men jeg tror det var da hun flyttet til sin datter Olga på Ellefsrød i Andebu. I stedet var det Hans Edvard som kom til å flytte inn i det nye huset. Og det gamle uthuset ble fortsatt brukt så lenge Hans Edvard levde. Alt er nå fjernet, unntatt låvebrufoten. Framhuset ble kjøpt av Hans Halvorsen Hvitstein som satte det opp på Hvitstein for seg og sin kone på sine gamle dager.

Der hvor Kattedalen

grenser mot innmarken i Svindalen i nordkant ligger «Kultestykket». Det bodde ei der som kaltes «Kulta».

Dette stykket er ikke stort, det kan vel kanskje anslås til om lag 10 dekar og det var skylddelt og innhegnet for seg selv. Det lå et falleferdig gammelt hus der og det var opparbeidet et lite potetstykke.

Denne parsell kjøpte Marte av Kulta for 150,- kroner. Parsellen lå ikke inntil Martes eiendom, ettersom det lå en annen eiendom mellom. Det gamle huset ble fikset på, og Inger og Andreas Briskemyr bodde der en tid.

Utenom onnene som de hjalp hverandre med, syslet hver med sitt. Det er bestandig noe å gjøre på en gård. Har de en tid til overs, så er det til stadighet noe å gjøre med husene, så de ikke forfaller, vøle på redskapen så den er ferdig til bruk osv. Men de tok seg også fri iblant, til å titte innom til hverandre, slå av en prat over en god kopp kaffi. Det kunne være ting de hadde hørt fra fjernt og nær og lokale nyheter. De fulgte godt med i tiden. Ellers artet vel livet seg som andre steder, et flettverk av sorg og glede, forandringer og gjøremål.

Svindalen

I den vakre lille grend har nok også kjærligheten blomstret i tidens løp. Det fortelles om en som ble kalt Tusenljugaren. Han var blikkenslager og av sydlansk rase. Han kom også på sine reiser opp til Svindalen. Der traff han ei som Marte hadde oppfostret. Hun het Karine, det ble gjensidig forelskelse og Mina Bakke fortalte meg at de reiste til Drammen og tilbrakte der et lykkelig ekteskap.

Det ble en gang skrevet en vise om Tusenljugaren. Det skulle vært interessant å hatt den. Unge piker var i den tiden flinke til å skrive av slike viser i noen små visebøker. Jeg ville være meget takknemlig for å få en avskrift av den.

Jeg besøkte Mina Bakke på Andebu Aldershjem nå i år, hun var like kjekk og selv om synet sviktet var hørselen og tankegangen like snar. Hun husket visen om Tusenljugaren, og hun kunne også fortelle om hvordan det sa ut inne hos Marte. I stua sto det et utskaret hjørneskap som var riktig pent, og et annet skap som også var utskaret og vakkert. I tillegg var det mange kubbestoler, hvorav en var liten, og et slagbord. Gulvet var trehvitt, det skurte hun med såpe så det var skinnende rent og hver helg strødde hun hakket brisk på det som bevirket at det steg en god, frisk duft som spredte seg gjennom hele huset. Så var det en vedovn som kun kunne koke på. I kjøkkenet skorstein og bakerovn.

Før i tiden

hvilte det en liten skatt på gardene som kaltes Prestetiende eller Kjerketiende. Den var ikke stor og her i vestre Kodal som hovedsakelig består av små gårder beløp den seg til fra under en krone til opp mot 7-8 kroner, alt etter gårdenes størrelse.

Jeg kan huske at jeg som guttunge sprang rundt på alle gårdene her i vestre Kodal og krevde inn denne skatten. Jeg hadde med meg en liten bok som alle skrev sine navn inn i, beløpet sto der før. Vi kalte denne skatten for «kjørketina».

For de beløp som ikke ble betalt i rett tid reiste «han far» rundt og krevde inn resten. Han kom da også på sin reise opp til Marte. Hun forklarte på en pen og høflig måte at det var vanskelig å få endene til å møtes med stor gjeld og fire uforsørgede barn. Men han var nidkjær i sin gjerning og ga seg ikke. - Du forstår, jeg har reist den lange veien opp til deg. Da begynte Marte å bli morsk. - Nei, ta det nå ikke slik, du vet jeg er din sjelesørger. Men da var det slutt på Martes tålmodighet, og hun bet fra seg - Sjelesørger du, - du er en fordømt pengesugær, det er det du er. Jeg tror neppe «han far» fikk noe i pengepungen, han var vel heller glad for å komme avsted.

En gang Marte

kom ned til oss ville hun ha far og bestefar Gullik Gjerstad I med på en multetur. Hun for talte at da hun var ganske ung hadde hun vært vestover noen fjellpartier som hellet ned mot Lågendalen, og der hadde hun funnet ei multemyr som kaltes «multekaret». Den sto den gang gul av multer. Nå hadde det ikke vanket folk i de traktene på omlag 30 år, for bamsen hadde vært litt for nærgående. Det var bjørn rundt i disse distrikter den gang.

Jo, de syntes at det skulle være interessant og moro. De ble enige om å gå neste helg hvis det ble pent vær, og da skulle de møtes ved Snappen. Været viste seg fra sin beste side og de nistet seg godt ut og tok også med seg noen kjørel i alle tilfellers skyld. Så strøk de avsted tidlig om morgenen. Marte var på pletten, og de begynte å traske vestover skarvene. De ga seg god tid, og spiste et par ganger, veien var lang og de matte også lete etter stedet. En kan aldri få bedre kaffe enn når man fyller kjelen med krystallklart, sildrende vann fra en fjellbekk og koker kaffen under åpen himmel. Det setter også en spiss på hvis en fyrer med tyri så kjelen blir sann passe svart.

Hvis en koser seg

med slik kaffe, synes du at aldri før har naturen vært sa fargerik og trær aldri så grønne. De fant myren og gleden var stor, den var gul av multer. Det de hadde med seg å ha i forslo lite. De skar svære neverkonter og brukte vidjer til å henge dem over akslene så de var lastet både bak og framme, og det var tunge bærer. De måtte gå sakte og rakk ikke ned før mørkets frembrudd, slitne tilgangs men det hadde vært en vidunderlig tur.

Det var en gang far og mor

og vi tre barna (den yngste av oss var ikke født enda) kjørte opp til Marte for å besøke henne. Det var i 1901, så jeg var ikke mer enn sju år denne gang. Marte tok gledesstrålende mot oss og var hyggelig og gjestfri som alltid. Det bodde mange folk hos henne akkurat da. Det hadde seg nemlig slik at Aksel Beckman, som var gift med Mina, - datter til Marte, bodde der med hele familien. Det var mange barn fra 2–3 år oppover mot 10 års alderen. De skulle reise til Amerika og ventet på skipsleilighet over Atlanteren.

Vi barna hadde det uhyre morsomt, tok fisk i bekken og gjorde mange slags leker. Men det jeg husker best var da Marte kokte munker i en jerngryte fylt med smult. Vi barna syntes vi aldri hadde fått noe som smakte så godt. Vi kalte dem svindølger, og det kaller jeg dem fremdeles. Jeg vet ikke hvor mange ganger opp gjennom årene vi har mast på mor at nå måtte hun koke svindølger.

Marte var ofte nede

hos oss på Tveitan og vi syntes det var sa hyggelig når hun kom. Særlig vi barna var overbegeistret, for hun var så flink til å fortelle eventyr. Vi hadde skorstein og bakerovn i kjøkkenet den gang. Vi barna satt med stive ører og lyttet når hun satt ved grua og fortalte om nisser og troll og risegyglar, så vi så dem klart for oss. Og hun fortalte om Kongsbergtrollen som holdt julegjestebud på Jonsknuten, hvor en av de andre trollene sa til henne at det var ingen sak for henne å holde et gildt gjestebud som var sa rik. Til det svarte hun at det ebbet ut med hennes rikdom, men hun hadde en søster på Fjære i Hedrum som var rik. (Et gammelt sagn).

Og hun fortalte mange vakre eventyr. Til slutt sang hun Huldrevisa.

På de siste år

måtte hun ha en gjetergutt og som sådan kom Erik Dalen til henne i 1904. Han var da 9 år, men han husket noe fra den tiden. Han likte seg sa godt hos Marte at han ble der 1 1/2 år. Jeg hadde hørt at han var kommet hjem etter 25 års opphold i Australia og bodde i Drangedal. Jeg skrev til ham og han kom og fortalte om ting han husket fra den gang. Han var nå 83 år, men spenstig og frisk og hadde god hukommelse. Han hadde bare godt å si om Marte. Det forekom aldri banning og stygge ord, det var to ordtak hun brukte til gjensidighet: «Herren fryde meg», det var nærmest bekræftelse av ting. Den andre var: «Dra meg i leggen», det var når hun ble litt irritert. Hun var snill og lik mot alle, for det hendte ofte det kom storfolk innom. Han husket også når det var flom i bekken, så var Gunnar Gjerstad tidlig på farten om morgenen og var det tid utpå formiddagen kom han opp og tittet inn av døren. - Nå, har du kaffien ferdig Marte? Kjelen på med en gang og etter en koselig prat over kaffien, delte Gunnar det digre fiskeknippet med henne.

Han fortalte

videre om naboforhold, omvank, livet i hjemmet både ute og inne, om Anton Bjørndals votter og om huldra. Marte trodde bestemt at huldra eksisterte, og at hun hadde sin bolig i fjellet ved Ulevannet. Ja, hun fortalte at en gang fikk hun se henne langt ser på jordene. Hun sprang etter og aket innpå. Marte

var ung og rask tilbens da mens huldra var gammel og støl. Da de kom til Ulevannet var Marte så nær at hun nesten kunne trå på rompa hennes. Men så smatt hun plutselig inn i steile fjellveggen med et brak og Marte matte rusle hjem med uforrettet sak.

Når dyrene var satt inn

om høsten var det å gripe til skogen. Marte hugg og kjørte fram sine lass, mens Erik strevet med husveden for vinteren, men vedskogen sto like ved.

Som tidligere nevnt besøkte jeg også Mina Bakke på Andebu Aldershjem. Hun ble begeistret da hun hørte at jeg skrev om Svindalen. Marte var jo hennes bestemor, Mina var datter av Andrine og Terje Bakke.

Hun husket ikke så meget for hun reiste fra Svindalen da hun bare var ni år. Siden hadde det ikke vært noen sammenhengende kontakt. Hun fortalte om bygningene der oppe og at øverste etasje med tiden ble fjenet fra det store to-etasjers bygget som lå der, videre om Tuseljugaren og om Mikael som ødela seg på Gjerstadsagen og om veslegutten Mikael som ble oppkalt etter sin far osv.

Erik Dalen

fortalte om livet i hjemmet og om naboforholdene og opplysningene fra disse to er gjengitt detaljert og flettet inn i Martes historie.

Jeg har desverre ingen kjennskap til skoleforholdene der oppe i eldgammel tid, men jeg vet at Svarto-skolen var i drift i 1891 til 1929, muligens med et par små avbrudd. Men da Lars Nomme og Gjertrud i 1929 med sin barnerike familie reiste fra Treschow-bygden til Sandefjord, opphørte skolen og har siden ikke vært i drift. Det ble da nesten ikke skolebarn igjen der oppe.

Siste gang Marte

kom ned til oss var god tid etter at Aksel Beckmann med familie hadde reist til USA. Vi spurte om hun hadde hørt noe fra dem. ”Jo da, de hadde stadig brevveksling, men jeg savner dem så sårt, særlig barna som jeg var så glad i”.

En kunne se det klart på Marte nå at det hadde tatt hardt på henne. Hun hadde mistet sitt friske livsmot og var mer stille nå, hun begynte også å dra på årene.

- Jeg har ønsket så inderlig at jeg hadde hatt en liten ting og sendt til vesle Sjenia, men jeg hadde ingenting. Den yngste datteren til Mine og Aksel het Eugenie, men Marte kalte henne Sjenia.

Jeg tenkte og tenkte. Så fikk jeg plutselig en ide. Jeg pusset blank «Knuppen» og sendte den over Atlanteren til Sjenia, «Knuppen» var den vesle kaffikjelen av kobber, en kan tenke seg at veslejenta ble tindrende glad i gaven fra bestemor, den ble nok holdt i akt og ære,

Da hun hadde fortalt det ble hun sittende stille en lang stund og se framfor seg, og det rant tarer nedover de barkede kinnene,

Jeg var ikke mer enn omlag 13 år den gangen. men for første gang i mitt liv fikk jeg er fare at stillhet ofte kan tale bedre enn ord.

Hun fortalte

også at hun ikke hadde mer enn fire sparebankveksler igjen av 10. Hun hadde altså slitt med gjeld helt siden de kjøpte Svindalen,

Ja, Marte hadde opplevd meget både av godt og ondt. Hun var utrustet med god helse og krefter og var et arbeidsjern av de sjeldne, med sin begavelse var hun et intelligent menneske, Hun hadde et sterkt følelsesliv og var snill og vennlig.

Sin siste levetid tilbrakte hun hos sin datter Olga på Ellefsrød i Andebu. Hun var enke etter Anders

Abrahamsen Ellefsrød. Hun døde i 1908 rundt 76 år gammel.

Langemyr

Tosten Tostensen døde i 1929. Han hadde tre barn: Lars, Thor og Tonette. I skifte etter Tosten fikk Lars som var eldst hjemmegården. Han hadde den i om lag 20 år, men etter sigende gjorde broren Thor en vri på det, slik at han ble ved hjemmet. Det var da Langemyr ble skylddelt fra, og Lars flyttet dit.

Thor og kona hadde mange barn, og fra dem stammer det mange etterkommere i bygd og by:

Martinius, som fikk sin kone fra Askjem i Andebu, bodde i østre Kodal. Han var en tid vegvokter og ble ofte brukt som kjøgemester.

Olaves, som bodde på Mosserød i Sandar.

Tore, som hadde gård på Moen i Andebu.

Johan var der oppe og giftet seg med en ganske ung pike, ikke langt fra konfirmasjonsalderen. Han døde ung på grunn av sår.

Hans Edvard (som er omtalt tidligere), var ungkar og hadde

hatt et variert ungdomsliv. Han kjøpte gård i Svindalen og hadde den i 40 år. De siste åtte årene leide han den.

Langemyr

var en liten gård som la nokså ulendt til oppe i skogen øst for Svindalen. Jorda besto av noen lange myrer som strakte seg helt frem til Gjerstaddalet. De brukte som regel å ha et par

kuer, men det var et passelig stort skogsstykke. Så begikk Lars den store feilen å selge skogen fra eiendommen, og det var ingen vellykket handel.

Lars giftet seg med ei som het Karen, fra Hedrum. De fikk fire barn: Elise (Lisa), gift med skredder Jørgen Jacobsen fra Dalen i Andebu, Lovise gift med Hans Hansen fra Sandar, Thorvald som var sjømann og ble gift på Nøtterøy og Trine gift med Kristoffer Storemyr.

Jørgen Jacobsen

drev i sine yngre dager et større skredderverksted på Notodden med 2–3 svenner, og drev senere som skredder her i distriktet. I sine eldre år bodde de noen år på Hallenstvedt i Andebu, men da kona døde reiste han til sin svigersønn og sin datter Karoline som bodde på Bø i Telemark.

Snappen

Man kan ikke godt skrive om Svindalen uten å ta med Snappen. De var de nærmeste naboer, og det var stadig omvank mellom dem og de hørte til samme grend. Riktignok var Snappen husmannsplass under Gjerstad i gammel tid, men ble utskilt i 1797 og ble selvstendig bruk. Lars Halvorsen hadde Snappen 1828-67. Han tilskjøtet en del av eiendommen til sin svigersønn Anders Rasmussen som bygde der, og det ble altså to gårder til Snappen. På den søndre gård som hadde tilhørt Lars sto det en forholdsvis ny tømmerbygning som for 50-60 år siden ble kjøpt av kjøpmann Anders Gjerstad. Han var den gang kjøpmann på Geithus og hadde bygd ved Bergsjø på Modum. De solide gråsteinsmurene sto i mange år, men også de er vekk nå.

Etter at Treschow hadde kjøpt denne gård ble hovedbygningen på Farmenskogen, som også var i Treschows eie, revet og fraktet over og lagret ved Snappen. Det var meningen at den skulle settes opp der, men det ble ikke så. Derimot ble det til at Johannes Pedersen Tveitan kjøpte det, og satte det opp på Tveitan og kjøpte inntil 2-3 omhvert av solid tømmer, for å få høyde under taket. Det er det huset som Johannes Rismyhr og kone nå eier. Det var solid bygget av malmfuru

Det ble satt opp

en sag så tidlig som i første halvdel av 1600-tallet på Snappens grunn like ved Renningsvannet med vannkraft fra Snappedammen. Her ble det i tidens løp skåret en masse tylfter bord. Men skogen hadde kvote, for grevegodset hadde visse privilegier og den skårne last skulle leveres til «verket». Da denne sag forfalt ble det bygd ved Nommedammen som også fikk problem er. Jeg berører det ganske kort for det framgår ikke av gamle papirer. Det ble også uenighet mellom Gjerstad og Nomme angående grunnforholdene.

Delet i Snappen gikk fra Rønningsvannet og fulgte elven helt til Hellehelen som lå lengst i nord i Snappedammen. Sa gikk det på skrå over Snappeåsen til bekken som renner fra Ulevannet og ned til sagen ved Rønningsvannet.

I 1899 kjøpte Nils Hansen, som var fra Kvelde og gift med Karen Anne Børresdatter fra Tveitan, Snappen. De hadde to barn: Karl, som reiste til Oslo og etter sigende drev et lite pensjonat der. Arnhold som visstnok bosatte seg i Telemark. Nils døde allerede i 1901.

Emil Sørensen som senere var leilending i Gjerstadrønningen, var den gang gårdsgutt på Skinnmo. Da han kjørte melken til Larvik en morgen og satte hesten inn på stallen, fant han Nils død i et spilltau. Enken Karen solgte eiendommen til Treschow i 1905. Jorden ble tillagt Gjerstadrønningen da Treschow også hadde kjøpt denne eiendommen, i 1904.

Så flyttet Karen til sine søsken Berte og Kristoffer i Svindalen, og de tre bodde der til de ikke kunne klare seg lenger.